

Počátek chybný a napravitelnost

Staří Řekové velmi dobře a do hloubky rozpoznali, že počátek není něco, na čem moc nezáleží a co další průběh prostě může nechávat za sebou a už se o to nestarat. Právě proto jejich myšlenka (přesněji jejich cogitatum, jejich „myšlené“, tou jejich myšlenkou „míněné“) do jednoty (do toho, co je „počátek“ sám v sobě a sebou) zahrnovala jak to, co „bylo“ první, ale také to, co „je“ i nadále první a co tedy „vládne“ (ARCHÉ). Je však pravdou, že význam „počátku“ přece jenom trochu (vlastně hodně) přecenili, takřka jej pozvedli na ně+co, co je ve všech směrech a naprosto rozhodující. Právě proto musíme v tomto směru provést několik korektur. Především musíme význam „počátků“ alespoň zčásti relativizovat (ovšem ne tak, že bychom připouštěli u „počátků“ naprostou nedůležitost až libovolnost, takže z jakéhokoli počátku by bylo možno jít dále kamkoli). Každý počátek má v sobě cosi zavazujícího a také poněkud svazujícího. Výborný začátek nás zavazuje k výbornému pokračování, ale nezaručuje nám to – můžeme se dopouštět celé řady chyb i potom. A naopak nepřilíš zdařilý začátek může být někdy napraven zdařilým pokračováním; ovšem jen někdy. Někdy je špatný začátek nenapravitelný – vede nás špatným směrem a už se z toho nikdy nevzpamatujeme. Proto se musíme tázat: co vlastně je na tom začátku (na těch začátcích) tak nenapravitelného a co zase napravitelného? Že i dobrý začátek může přijít vniveč, když následuje špatné pokračování, to je celkem pochopitelné; ale jak je možno chápat ten případ, kdy špatný začátek už napravit nelze? Asi nezbývá, než se na tento problém podívat zvlášť tehdy, když jde o začátek pravé události, a zvlášť, když jde o událost nepravou, kdy její pokračování záleží v tom, jak různé subjekty (různé pravé události) na onen začátek budou navazovat. Rozhodně nám podrobnější zkoumání obou případů (typů) může ukázat řadu stránek, které bez důkladnější analýzy mohou unikat naší pozornosti.

(Písek, 080114-3.)